

نشست‌های برگزار شده در دانشکده ادبیات فارسی و زبان‌های خارجی

عنوان نشست: پالایش نثر معیار فارسی در فضای مجازی و صدا و سیما

شناسنامه نشست	
واحد برگزارکننده نشست:	دانشکده ادبیات فارسی و زبان‌های خارجی
مسئول نشست:	دکتر رضا ناظمیان (عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی)
تاریخ برگزاری نشست:	۱۳۹۶/۱۲/۱۴
اعضای هیئت علمی:	دکتر کوروش صفوی، دکتر عباسعلی وفایی (اعضای هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی)، دکتر ذوالفقاری (عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت مدرس)
نمایندگان دستگاه‌های اجرایی مرتبط:	-
مسئله محوری نشست:	آسیب‌پذیری زبان معیار فارسی در فضای مجازی بخصوص در ارسال پیامک‌ها
سازمان‌های هدف توصیه سیاستی:	نهادهای و وزارتخانه‌های فرهنگی کشور

مقدمه

از سال ۱۳۷۴ که اولین پیامک در ایران زاده شد خط فارسی آسیب بسیاری دیده، شکسته‌نویسی رواج پیدا کرد. نوشتن زبان فارسی را با خط فینگلیش (الفبای لاتین) به خط فارسی آسیب بسیاری زده است کم کم در فضای مجازی خط و زبان رمزی رواج پیدا کرد کلمه را منقطع می‌نویسند ماند (فک) که همان فکر است یا (بتل) به معنی اینکه به من تلفن بزن (فعلاً) به معنی خداحافظ

زبانی اختصاری که در پیامک‌ها و چت روم‌ها و شبکه‌های مجازی اجتماعی استفاده می‌شود. بنایش بر کوتاه نویسی واژه‌ها با کمترین تعداد نویسه برای رساندن مفاهیم است. در آن اصول نگارش خط و زبان رعایت نمی‌شود واژگان و اعداد در هم می‌آمیزد تا مختصرترین واژگان را برای بیان مقصود بسازد. ماند 2A (دعا) SA@ (ساعت) کیایم (چه کسانی می‌آیند) جابه‌جایی ارکان جمله: استاد نمره رو زده تو سایت، عدم رعایت فعل با فاعل در سریال‌های تلویزیونی اشکالات دستوری، بلاغی و تلفظی فراوان یافت می‌شود همچنین بی‌توجهی به معانی و شکل‌های متعدد افعال و بی‌توجهی به ساخت و بافت معنایی و معانی جملات از اشکالاتی است که در سریال‌های تلویزیونی رعایت نمی‌شود. ضعف موضوع، طرح و تطویل زبان و زمان الگوی پذیری از زبان بیگانه، تکرار و اطناب اشکالات نحوی به هم‌ریختگی جملات از دیگر در صدا و سیما و فضای مجازی رعایت نمی‌شود.

چکیده مباحث طرح شده:

زبان فارسی، زبان رسمی کشور ما و زبان آموزش و ارتباطات فکری و علمی ماست به همین علت کیفیت ارتباطات فکری و رشد علمی و فنی ما کاملاً وابسته به زبان ما یعنی زبان فارسی است. زبان یکی از مؤلفه‌های سازنده شخصیت ملیت است بخش مهمی از تفکر ما در چارچوب قواعد این زبان شکل می‌گیرد. پاسداشت و تقویت زبان فارسی ارج نهادن به این میراث ارزشمند فرهنگی و استحکام بخشیدن به بنیان هویت ملی ما تلقی می‌شود. پایه و مایه و محور فرهنگ و حامل اندیشه‌های انسانی است. مهم‌ترین وسیله انتقال تجربیات، است زبانی

موجب غنای ادبی و بالعکس می‌گردد. ادبیات و زبان غنی و پرمایه فرهنگ‌ساز است و تفاوت فرهنگی ملتی را با ملت دیگر نشان می‌دهد. زبان فارسی موجب همبستگی اقوام ایرانی است. تمایز قومی افراد حتی در یک جغرافیای سیاسی واحد، با عنصر زبان مادری است که مرزبندی می‌شود. تضعیف یا تقویت زبان گاه باعث تضعیف یا تویت زبان گاه باعث تضعیف نظام سیاسی و فروپاشی ملی و یا بالعکس باعث قوت و اعتبار هویت ملی افراد می‌شود.

چالش‌های که زبان فارسی با آن روبه‌رو است

عدم درست‌نویسی و رعایت رسم‌الخط فارسی کلیه نشریات کشور بخصوص نشریات ورزشی که متأسفانه مورد علاقه جوانان است. عدم توجه صدا و سیما رسمی کشور به ساخت فیلم و سریال و پخش هرگونه گفتگو غیررسمی و غیرمعیار که به نشر فارسی لطمه می‌زند.

ارائه راه حل برای این معضلات

۱. استفاده مناسب و درست از زبان فارسی در رسانه‌ها به‌ویژه رسانه ملی
۲. طراحی و اجرای سازوکار ارتقای آگاهی فرهنگی، تربیتی و هویتی ایرانیان
۳. تعیین میزان مشارکت در مسائل زبان و ادبیات فارسی در برنامه‌های رسانه ملی اعم از شبکه رادیو و تلویزیون و شبکه‌های استانی و بین‌المللی براساس هدف هر شبکه و نوع مخاطب آن
۴. ایجاد سازوکارهای تشویقی، برگزاری جشنواره‌ها و اعطای جوایز ویژه برای کاربرد مناسب خط و زبان فارسی در رسانه‌های اجتماعی
۵. ارتقابخشیدن به توانایی زبانی خبرگزاری‌ها و تشویق آن‌ها به رعایت اصول درست‌نویسی
۱. اصلاح آیین‌نامه‌ها به‌منظور کاربرد درست زبان فارسی در نام‌گذاری و تبلیغات در رسانه ملی

۲. تشویق و حمایت فیلم‌نامه‌نویسان و برنامه‌سازان به تولید برنامه، فیلم و مجموعه‌های نمایشی و میان‌پرده‌ای آموزشی با موضوع زبان فارسی در جلب توجه مخاطبان به مسائل زبان فارسی

۳. ایجاد هوشیاری ملی و کاهش تنش میان زبان ملی و گویش‌های محلی
۴. گوشزد کردن خطرهای تهدیدکننده زبان فارسی به طور مداوم و از راه‌های گوناگون
۵. تبیین و تبلیغ زبان فارسی به منزله نقطه اتصال ایرانیان با تاریخ و میراث فرهنگی آنان

توصیه‌های سیاستی:

۱. تأسیس پژوهشکده برنامه‌ریزی زبان با رویکرد بررسی زبان و ادبیات کودکان، زبان رسانه، مطالعات ترجمه، ویرایش‌های، گویش‌های ایرانی، مسائل خط فارسی، زبان‌شناسی کاربردی و زبان‌شناسی رایانشی
۲. گسترش ارتباط نظام‌مند میان فرهنگستان با جامعه، عموم دانشگاهیان و نهادهای فعال در حوزه زبان فارسی در داخل و خارج از کشور
۳. حمایت معنوی، علمی، مالی اعتباری از پژوهش‌ها، پایان‌نامه‌ها و فناوری‌های زبانی، مطالعات تطبیقی و توسعه قطب‌های علمی
۴. آسیب‌شناسی آموزش و نشر زبان و ادبیات فارسی در دنیا
۵. اجرای برنامه‌های زبانی متمرکز، هماهنگ و مستمر در حوزه زبان فارسی
۶. بازنگری در شیوه‌های تدوین و بومی‌سازی استانداردهای ملی با توجه به مسائل زبانی
۷. توانمندسازی زبان فارسی معیار با تأکید بر جلب حداکثری مشارکت فعال جامعه علمی
۸. تدوین منظم و انتشار عمومی مجموعه‌های مختلف زبانی فارسی شامل:

۱. دستور جامع زبان فارسی
۲. فرهنگ جامع زبان فارسی
۳. شیوه‌نامه‌های جامع و استانداردهای نگارش و ویرایش متون فارسی

فصل دوم: توصیه‌های سیاستی نشست‌ها ... ۲۵

۴. شیوه‌نامه املائی و دستور خط تفضیلی و بازنگری در مسائل خط برای یکسان‌سازی شیوه املائی
۵. بررسی و توجه به زبان گفتاری و نوشتاری معیار در حوزه‌های کاربردی، رسانه‌ای و مجازی پرمخاطب
۶. تأسیس و تجهیز وبگاه‌های علمی و دانشگاهی به آخرین مقالات، نشریات و دستاوردهای علمی به زبان فارسی
۷. استفاده مناسب و درست از زبان فارسی در رسانه‌ها به‌ویژه رسانه ملی
۸. تقویت بنیه فرهنگی‌ستان برای وضع اصطلاحات، لغات و واژه‌گزینی در تمامی زمینه‌های علمی
۹. نظارت بر ترجمه متون از طریق ایجاد نهادی در فرهنگستان
۱۰. شناخت نیازها و مشکلات کاربران زبان فارسی و ارائه راه حل علمی و عملی
۱۱. تعدیل دو دیدگاه سنتی و نو میان زبان شناسان و ادیبان در مورد کاربرد واژگان فارسی
۱۲. تأسیس نهاد نظارتی برای کاربرد دقیق زبان فارسی در متون علمی
۱۳. شناخت آسیب‌ها و موانع کاربرد فارسی به عنوان زبان علم
۱۴. الزام دانشگاه‌ها، مجله‌های علمی - پژوهشی، همایش‌ها و هم‌اندیشی‌های علمی به تهیه نمایه از پایان‌نامه
۱۵. تولید نرم‌افزار غلط‌یاب، برابر یاب فارسی همراه با اعمال قوانین و تدوین آیین‌نامه‌های لازم
۱۶. ارزیابی سالانه زبان معیار در کتب درسی و مطبوعات کشور و وضع آیین‌نامه تشویقی
۱۷. مبنای کار دستور خط فارسی مصوب فرهنگستان زبان فارسی شود
۱۸. برنامه‌ریزی و حمایت معنوی، مالی و اعتباری از پژوهش‌های زبانی با تاکید بر زبان در رسانه‌های اجتماعی

۱۹. تسهیل و افزایش دسترسی به منابع مکتوب فارسی با حمایت از کتاب‌های صوتی
۲۰. تقویت و افزایش دوره‌های رسمی و همگانی آموزش مجازی علم به زبان فارسی
۲۱. طراح، تولید و گسترش برنامه‌های کاربردی تلفن همراه و بازی‌های رایانه‌ای
۲۲. تهیه نرم‌افزار درست‌نویسی فارسی، حذف استفاده از لغات بیگانه، تأسیس اداره ویرایش در صدا و سیما و معاونت مطبوعاتی وزارت ارشاد
۲۳. پژوهش در شیوه‌های بهینه‌سازی زبان مطبوعات کشور
۲۴. ارزیابی و بررسی جایگاه مطبوعات در فرایند برنامه‌ریزی کشور
۲۵. توصیف گونه‌های زبان مطبوعاتی
۲۶. ایجاد ارتباط‌های مستمر و مفید بین‌رشته‌ای زبان و ادبیات فارسی با سایر رشته‌ها همچون علوم انسانی، فنی مهندسی، پزشکی، هنر و علوم پایه
۲۷. تبیین دقیق جایگاه چهار زبان ملی، بومی، دینی و بین‌المللی و لزوم و ضرورت هریک و نحوه تعامل آن‌ها